

Донецька область, м. Маріуполь

Загальноосвітня школа I – III ступенів N 58

Хараджа Інна Павлівна, вчитель географії

План – конспект уроку з географії в 7 класі.

Пояснювальна записка.

Урок з географії за темою «Внутрішні води Євразії. Найбільші річки та озера» складений згідно з чинною програмою Міністерства освіти і науки для загальноосвітніх навчальних закладів для 7 класів,

Урок відноситься до теми «Євразія», на яку відведено 15 годин.

Завдання уроку:

- сформувати в учнів загальні поняття про розподіл внутрішніх вод Євразії за басейнами і типом живлення;
- закріпити та поглибити практичні вміння учнів складати характеристики річок;
- систематизувати знання учнів про особливі риси поверхневих вод Євразії та їх залежність від клімату ;
- розвивати навички колективної роботи, уміння відбирати необхідну інформацію з різних джерел географічних знань;
- розвивати пам'ять, логічне мислення, мовлення, уміння нестандартно мислити;
- виховувати творчий підхід до навчання, інтерес до природничих наук і гуманітарних наук;
- виховувати почуття відповідальності за охорону та збереження вод суходолу своєї місцевості.

Тип уроку – вивчення нового матеріалу .

Після цього уроку учні зможуть:

а) складати характеристики річок Євразії ;

б) на основі аналізу різних джерел інформації:

- визначати особливі риси поверхневих вод Євразії та їх залежність від клімату;

- характеризувати розподіл внутрішніх вод Євразії за басейнами і типом живлення;

- нести почуття відповідальності за охорону та збереження вод суходолу своєї місцевості .

На уроці використані такі прийоми і методи: «*Загадки*», «*Бліцопитування*», «*Приваблива мета*», «*Творча сторінка*», «*Творча лабораторія*», «*Ти мені — я тобі*», «*Картографічна лабораторія*», «*Дерево рішень*», «*Розминка*», «*Роблю висновок*», робота з текстом, самостійна, парна та групова робота, робота з атласами та контурними картами, розповідь учителя, повідомлення та відповіді учнів.

Під час уроку учні вивчають новий матеріал, за допомогою атласу визначають належність великих річок материка до відповідних басейнів ,працюють з контурними картами, висловлюють пропозиції щодо охорони вод Євразії ,роблять висновки.

Для більш наочного уявлення щодо вивчення нового матеріалу, з метою більш усвідомленого виконання задач уроку, використовується мультимедійна презентація «*Річки та озера Євразії* ».

Під час уроку використовуються підручники: А.Г.Стадник. Географія : підручник для 7 кл., С.А.Капіруліна : Усі уроки географії ,(Харків, «Основа » 2008 р.) Г.Д. Довгань : Я обираю географію.(Харків, «Основа »

2010 р.) Використання цих матеріалів дозволить заощадити час та більш ретельно розглянути тему уроку.

Тема уроку : Внутрішні води Євразії. Найбільші річки та озера.

Мета уроку: сформувати в учнів загальні поняття про розподіл внутрішніх вод Євразії за басейнами і типом живлення; закріпити та поглибити практичні вміння учнів складати характеристики річок; систематизувати знання учнів про особливі риси поверхневих вод Євразії та їх залежність від клімату ;розвивати навички колективної роботи, уміння відбирати необхідну інформацію з різних джерел географічних знань; виховувати почуття відповідальності за охорону та збереження вод суходолу своєї місцевості.

Обладнання: фізична та кліматична карта Євразії, карта океанів, атласи, контурні карти, підручники, слайди із зображенням водойм Євразії для мультимедійної дошки.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу .

Опорні та базові поняття: водойма, річка, озеро, живлення, режим річки.

ХІД УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ. Час: 2 хв.

Привітання учнів, перевірка присутності.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ І ВМІНЬ. Час: 5 хв.

1.Прийом « Загадки »

1. «Борисфен тече величний, тече він далеко». Яку річку так називали стародавні греки?   *(Дніпро)*

2.» Прісноводне і найглибше — тектонічна дивина. Перше місце має в світі, найчистіша в нім вода». (*Озеро Байкал*)

3. «Вапнякове в нього дно. Знайте, карстове воно. То найбільше, прісне, сине з тих озер, що на Волині». (*Озеро Світязь*)

4. «В гирлі річки виникаю, та лиманну назву маю. В Україні, де Дунай, я — найбільше на весь край». (*Озеро Ялуг*)

2. Прийом «Бліцопитування»

- Дайте визначення поняттю «води суходолу».
- Від чого залежить поширення вод суходолу?
- Які річки розрізняються за характером течії?
- За яким планом характеризують річки?
- Що таке озеро?

III. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. Час: 3 хв.

Показ презентації

Прийом «Приваблива мета»

Учитель . На території Євразії наявні всі види вод суходолу. Є повноводні річки, глибокі озера, потужні льодовики гірських та полярних районів, великі площі боліт та вічної мерзлоти, значні резервуари підземних вод. Води Євразії — багатство материка, яке потребує ошадливого ставлення до нього. Отже, тема сьогоднішнього уроку: «Внутрішні води Євразії. Найбільші річки та озера».

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ. Час: 25 хв.

1. Прийом «Творча сторінка»

У Відні бачив я дунайську воду,

*Збагнув, чому в ній так багато сліз,
Чому вона так рветься у проріз
Між скелями, що чинять загороду:
Де плакали катовані рекрути,
Там емігранти, тужачи, живуть,
І пісні про Дунай вже їм не вчуть.*

Д.Павличко.

1.Розповідь учителя

Внутрішні води розподіляються територією материка нерівномірно. Річкова мережа найбільш густа на окраїнах материка, особливо в Південній і Північній Азії, винятками є Південно-Західна Азія, тут розміщені посушливі райони. Більшість річок Євразії стікає з гір, плоскогір'їв і височин, розташованих у внутрішніх районах і несуть свої води до чотирьох океанів.

Великі річки Європи впадають переважно в Атлантичний океан і його моря. До басейну цього океану належать Дунай, Рейн, Дніпро, Дон, Дністер.

Найбільш повноводні й протяжні річки материка протікають в Азії. До басейну Північного Льодовитого океану належать Лена, Об, Єнісей. У Тихий океан несуть свої води Янцзи, Хуанхе, Меконг, Амур. Річки Інд, Ганг, Тигр, Євфрат належать до басейну Індійського океану.

На материк розміщена найбільша у світі область внутрішнього стоку — це в першу чергу басейни Каспійського й Аральського морів. Найбільшими річками цієї області є Волга, Сирдар'я й Амудар'я. Сирдар'я й Амудар'я беруть початок у високогір'ях і течуть у північно-західному напрямку.

3. Прийом «Творча лабораторія»

Завдання. За допомогою карт атласу визначте належність великих річок материка до відповідних басейнів. Заповніть таблицю.

Басейн океану				Басейн внутрішнього стоку
Тихого	Індійського	Атлантичного	Північного Льодовитого	

Приєм «Творча сторінка»

Я хочу на озеро Світязь,

В туман таємничих лісів.

Воно мені виникло звідкись,

У нього сто сот голосів.

Воно мені світить і світить,

Таке воно в світі одне.

Л. Костенко

4. Приєм «Ти мені — я тобі»

Завдання. Використовуючи додаткову інформацію про озерні улоговини, складіть у зошиті шпаргалку для свого сусіда по парті.(додаток 1)

5. Приєм «Картографічна лабораторія»

Завдання. За допомогою фізичної карти Євразії визначте розташування великих озер материка. Нанесіть на контурну карту їх назви.

6. Прийом «Творча сторінка»

Ще назва є, а річки вже немає.

Усохли верби, вижовкли рови,

І дика качка обминає

Рудиментарні залишки багви.

Куди ти ділась, річенько? Воскресни!

У берегів потріскались вуста.

Барвистих лук не знають твої весни.

І світить спека ребрами моста.

Стоять мости над мертвими річками.

Лелека зробить декілька кругів.

Очерети із чорними свічками

Ідуть уздовж колишніх берегів.

Л. Костенко

Розповідь учителя про екологічні проблеми внутрішніх вод Євразії.

Однією з серйозних проблем є нестача прісної води, від якої страждає близько 40% населення материка. Поступово вичерпуються запаси підземних вод. Найвідчутніша нестача прісної води у великих містах. Через дефіцит прісної води в багатьох селах і містах панує антисанітарія. За даними ООН, в бідних країнах Азії брудна вода є причиною близько 30% смертей і 70% захворювань. Щорічно на континенті від дизентерії вмирають тисячі дітей.

Значну роль у розвитку сільського господарства відіграє зрошування.

Сьогодні в Азії зрошуваних земель вчетверо менше, ніж багатих, але саме вони дають 2/3 врожаю продовольчих культур. За даними сучасних досліджень, більше половини води з примітивних зрошувальних систем не потрапляють до рослин, але засолюють ґрунти.

7. Прийом «Дерево рішень»

Завдання. Висуньте пропозиції щодо охорони вод Євразії.

V. ЗАКРІПЛЕННЯ НОВИХ ЗНАНЬ. Час: 5 хв.

Прийом «Розминка»

Учитель ставить учням запитання стосовно матеріалу, що вивчався на уроці. Запитання можуть задавати і учні.

- У якій частині Євразії річки живляться тільки дощовими водами? Покажіть їх на карті.
- У яких річок Євразії є два типи живлення?
- Покажіть на карті найбільші річки Євразії. До басейнів яких океанів вони відносяться?
- Назвіть великі озера Євразії та покажіть їх на карті. Яке походження мають їхні улоговини?
- Яку роль відіграють льодовики в живленні річок Євразії? Наведіть приклади.
- Які райони Євразії відчують дефіцит води? Чим це обумовлено?
- Наведіть приклади нераціонального використання внутрішніх вод Євразії.
- Які екологічні проблеми пов'язані з внутрішніми водами Євразії?

VI. Підсумок уроку. Час: 3 хв.

Що вам запам'яталося найбільше? Який етап уроку?

Приєм «Роблю висновок»

- Річки Євразії належать до басейнів чотирьох океанів планети та до найбільшого у світі басейну внутрішнього стоку.
- На території Євразії багато озер, різних за наявністю стоку, солоністю води, походженням улоговин.
- Внутрішні води Євразії потребують охорони та заходів щодо їхнього очищення.

VII. Домашнє завдання. Час: 2 хв.

- Опрацювати відповідний текст у підручнику.
- Нанести на контурну карту назви найбільших річок Євразії.
- Підготувати додатковий матеріал про рослини і тварин Євразії.

Додаток 1

<i>Походження улоговини</i>	<i>Приклади</i>
<i>Тектонічне</i>	<i>Байкал — прісноводне озеро на півдні Східного Сибіру. Розташоване на висоті 456 м і оточене горами. Площа 31,5 тис. км², довжина 636 км, середня ширина 48 км. Найглибше в світі. Впадає 336 річок. Замерзає в січні, лід сходить у травні. Флора і фауна включає бл. 1800 видів. Рибний промисел, судноплавство. Сплав лісу припинено</i>
<i>Залишкове</i>	<i>Каспійське море — безстічне озеро-море, що омиває береги Російської Федерації, Азербайджану, Казахстану, Туркменістану, а також Ірану. Площа 376 тис. км², лежить на 27,9 м нижче від рівня океану. У північній частині глибина близько 22 м, у південній — близько 1025 м. Впадають річки Волга, Урал, Кура, Терек.</i>

Льодовикове	Рибальство, промисел тюленя, видобуток нафти і газу.
	<p>Аральське море — безстічне озеро-море в Узбекистані і Казахстані. Площа близько 20 тис. км², переважаючі глибини 10-15 м, найбільша донедавна становила 54,5 м. Спостерігається опустелення прилеглих територій.</p> <p>Балхаш — безстічне озеро в Казахстані, в Балхаш-Алакольській улоговині. Площа 17-22 тис. км², глибина близько 26 м. У західній частині вода прісна, в східній — солоня. В озеро впадають річки Ілі, Каратал. Судноплавство. Рибальство.</p>
	<p>Іссик-Куль — безстічне солонувате озеро на Тянь-Шані, в Киргизстані. Площа 6236 км². Глибина близько 668 м. Розташоване на висоті 1608 м. Рибальство. Судноплавство.</p>
	<p>Ладозьке — озеро на північному заході європейської частини Російської Федерації. Площа 17,7 тис. км², середня глибина 51 м, найбільша 230 м. Рибальство. Судноплавство.</p>
	<p>Женевське — озеро в Швейцарії і Франції. Площа 585 км², довжина 72 км, глибина близько 310 м. Розташоване між Альпами і г. Юра в давньольодовиковій долині на висоті 372 м. Через озеро протікає р. Рона. Судноплавство.</p>